

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

=====

[૨૦૧૦] ૩ એસ. સી. આર. ૪૫૦

સત્ય પ્રકાશ અને બીજા

વિ.

સ્ટેટ ઓફ બિહાર એન્ડ બીજા

(સિવિલ અપીલ નંબર ૨૪૪૦/૨૦૧૦)

માર્ચ ૧૬, ૨૦૧૦

[આર. વી. રવીન્દ્રન અને કે. એસ. રાધાકૃષ્ણન, જે. જે.]

શ્રમ કાયદો-દૈનિક વેતન કામદારો-૧૦ વર્ષથી વધુની સેવા-ઉમા દેવીના કેસમાં ચુકાદાના આધારે નિયમિત કરવા માટેનો દાવો-યોજાયો:કામદારોની કોઈ પણ મંજૂર હોદ્દા પર નિમણૂક ન હોવાથી, તેઓ નિયમિતતાના લાભ માટે હકદાર નથી-* ઉમા દેવીના કેસને સમજાવ્યો અને અલગ પાડ્યો.

બિહાર ઇન્ટરમીડિએટ એજ્યુકેશન કાઉન્સિલમાં દૈનિક ધોરણે ૧૦ વર્ષથી વધુ સમય સુધી કામ કરનારા અપીલકર્તાઓએ તેમની સેવાઓને

નિયમિત કરવા માટે હાઈકોર્ટમાં રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી.હાઈકોર્ટના એકલ ન્યાયાધીશે કાઉન્સિલને નિયમન માટેના દાવાને ધ્યાનમાં લેવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.નિયમિત કરવા માટે કોઈ સકારાત્મક નિર્દેશ ન હોવાથી, અપીલકર્તાઓએ રિટ અપીલ દાખલ કરી હતી, જે પાસે આવી હતી અને તેને મર્યાદિત રીતે બરતરફ કરવામાં આવી હતી.

આ અદાલતને અપીલમાં અપીલકર્તાઓએ દલીલ કરી હતી કે કર્ણાટક રાજ્ય વિરુદ્ધ ઉમા દેવી અને અન્ય ૨૦૦૬ (૪) કલમ ૧ના ચુકાદાના પેરા ૫૩માં, જે કર્મચારીઓએ ૧૦ વર્ષ કે તેથી વધુ સમય સુધી કામ કર્યું હતું તેમને એક વખતના પગલા તરીકે એફ નિયમિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને તે જ રાહત અપીલકર્તાઓને પણ આપવી જોઈએ.

અપીલનો નિકાલ કરતા, કોર્ટે

ઠરાવ્યું કે ૧.૧.અપીલકર્તાઓ તેમની સેવાઓના નિયમિતકરણનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર નથી કારણ કે તેમની ક્યારેય કોઈ પણ મંજૂર હોદ્દા પર નિમણૂક કરવામાં આવી ન હતી.અપીલકર્તાઓ માત્ર દૈનિક વેતન પર રોકાયેલા હતા.ઉમાદેવીના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે અદાલતો કામચલાઉ, કરારબદ્ધ, કેઝ્યુઅલ, દૈનિક વેતન અથવા એડહોક કર્મચારીઓના શોષણ/નિયમિતકરણ અથવા કાયમી ચાલુ રાખવા માટે કોઈ નિર્દેશ જારી કરે તેવી અપેક્ષા નથી.બહાર પાડવામાં આવેલા આવા નિર્દેશો જાહેર રોજગારની બંધારણીય યોજનાને અનુરૂપ

હોવાનું ન કહી શકાય.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે માત્ર કામચલાઉ કર્મચારી અથવા કામચલાઉ વેતન કામદારને તેની નિમણૂકની મુદતથી વધુ સમય માટે ચાલુ રાખવામાં આવે છે, જો મૂળ નિમણૂક સંબંધિત નિયમો દ્વારા કલ્પના કરાયેલ પસંદગીની યોગ્ય પ્રક્રિયાને અનુસરીને કરવામાં ન આવી હોય, તો તે માત્ર આવા ચાલુ રહેવાના બળ પર નિયમિત સેવામાં સામેલ થવાનો અથવા કાયમી બનાવવાનો હકદાર રહેશે નહીં.આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તાઓ દ્વારા માંગવામાં આવેલા નિર્દેશો આપી શકાતા નથી.ઉમાદેવીના ચુકાદાનો ફરો પડ અનિયમિત નિમણૂકો (ગેરકાયદેસર નિમણૂકો નહીં) સાથે સંબંધિત છે.[પરિચ્છેદ ૬ અને ૭]
[જપપ-G; જપપ-C-F]

૧.૨.ઉમા દેવીના કેસમાં બંધારણીય ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો છે.કામચલાઉ કર્મચારીઓ, દૈનિક મજૂરો અને અનિયમિત રીતે નિમણૂક પામેલા લોકો વચ્ચે પસંદગી પ્રક્રિયામાં કેટલીક પ્રક્રિયાનું પાલન ન થયું હોવાના અર્થમાં પહેલેથી જ તફાવત દર્શાવવામાં આવ્યો હતો જે પસંદગી પ્રક્રિયાના મૂળ સુધી ન ગયો.અપીલકર્તાઓ ઉમા દેવીના કેસમાં ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૧૫ અને ૧૬ સાથે વાંચેલા પરિચ્છેદ ૫૩માં ઉલ્લેખિત કર્મચારીઓની શ્રેણીમાં નહીં આવે.અપીલકર્તાઓનો પોતાનો કેસ એ છે કે તેઓ માત્ર દૈનિક વેતનના આધારે રોકાયેલા હતા અને ક્યારેય કામચલાઉ

ધોરણે અથવા કામચલાઉ ધોરણે સેવામાં નિમણૂક કરવામાં આવી ન હતી.[પરિચ્છેદ ૯ અને ૧૩] [જપ૭-D-E; જપ૯-C-D]

સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક વિ ઉમા દેવી અને બીજા ૨૦૦૬ (૪) એસસીસી ૧, સમજાવે છે અને અલગ પાડે છે.

એસ. વી., નારાયણપ્પા વિરુદ્ધ મૈસૂર રાજ્ય (૧૯૬૭) ૧ એસસીઆર ૧૨૮; બી. એન. નંજુડપ્પા વિ. ટી. થિમ્મિયા (૧૯૭૨) ૧ એસસીસી ૪૦૯, જી પર આધાર રાખ્યો હતો.

પંજાબ પાણી પુરવઠા અને ગટર વ્યવસ્થા બોર્ડ વિ. રણજોધ સિંહ અને અન્યો (૨૦૦૭) ૨ એસસીસી ૪૯૧; પંજાબ રાજ્ય વિ.બહાદુર સિંહ અને અન્યો (૨૦૦૮) ૧૫ એસ. સી. સી. ૭૩૭; સી. બાલચંદ્રન અને અન્યો (૨૦૦૯) ૩ એસ. સી. સી. ૧૭૯; કર્ણાટક રાજ્ય અને અન્યો જી. વી. ચંદ્રશેખર (૨૦૦૯) ૪ એસ.સી.સી. ૩૪૨ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. અપીલકર્તાઓએ જણાવ્યું હતું કે વર્ષ ૧૯૯૫માં પ્રકાશિત થયેલી જાહેરાતને પગલે તેઓ ચૌદ વર્ષ પહેલાં યોજાયેલી પસંદગી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા હતા, પરંતુ મેરિટ યાદી ન તો તૈયાર કરવામાં આવી હતી કે ન તો પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.પસંદગી પ્રક્રિયા, જોકે કાઉન્સિલ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી હતી તે પૂર્ણ થઈ ન હતી અને હવે કાઉન્સિલ અસ્તિત્વમાં નથી.જો કે, જો બોર્ડ જગ્યા ભરવા માટે કોઈ નિયમિત પસંદગી પ્રક્રિયા હાથ ધરવાની દરખાસ્ત કરે છે, તો અપીલકર્તાઓ દ્વારા

રજૂ કરવામાં આવેલી અરજીઓ, જો કોઈ હોય તો, તેમને વચમાં છૂટ આપ્યા પછી પણ ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે.[પેરા ૧૪) [જપલ-D-F]
સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક વિ ઉમા દેવી અને બીજા ૨૦૦૬ (૪) એસસીસી ૧ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

એસ. વી., નારાયણપ્પા વિરુદ્ધ મૈસૂર રાજ્ય (૧૯૬૭) ૧ એસસીઆર ૧૨૮; બી. એન. નંજુડપ્પા વિ. ટી. થિમ્મિયા (૧૯૭૨) ૧ એસસીસી ૪૦૯ પર આધાર રાખ્યો હતો.

પંજાબ પાણી પુરવઠા અને ગટર વ્યવસ્થા બોર્ડ વિ. રણજોધ સિંહ અને અન્યો (૨૦૦૭) ૨ એસસીસી ૪૯૧; પંજાબ રાજ્ય વિ.બહાદુર સિંહ અને અન્યો (૨૦૦૮) ૧૫ એસ. સી. સી. ૭૩૭; સી. બાલચંદ્રન અને અન્યો (૨૦૦૯) ૩ એસ. સી. સી. ૧૭૯; કર્ણાટક રાજ્ય અને અન્યો જી. વી. ચંદ્રશેખર (૨૦૦૯) ૪ એસ.સી.સી. ૩૪૨ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. અપીલકર્તાઓએ જણાવ્યું હતું કે વર્ષ ૧૯૯૫માં પ્રકાશિત થયેલી જાહેરાતને પગલે તેઓ ચૌદ વર્ષ પહેલાં યોજાયેલી પસંદગી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા હતા, પરંતુ મેરિટ યાદી ન તો તૈયાર કરવામાં આવી હતી કે ન તો પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.પસંદગી પ્રક્રિયા, જોકે કાઉન્સિલ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી હતી તે પૂર્ણ થઈ ન હતી અને હવે કાઉન્સિલ અસ્તિત્વમાં નથી.જો કે, જો બોર્ડ જગ્યા ભરવા માટે કોઈ નિયમિત પસંદગી પ્રક્રિયા હાથ ધરવાની દરખાસ્ત કરે છે, તો અપીલકર્તાઓ દ્વારા

રજૂ કરવામાં આવેલી અરજીઓ, જો કોઈ હોય તો, તેમને વચમાં છૂટ
આપ્યા પછી પણ ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે.[પેરા ૧૪) [જપદ-D-F]
સ્ટેટ ઓફ કલાર્ટિક વિ ઉમા દેવી અને ઓઆરએસ ૨૦૦૬ (૪)
એસસીસી ૧ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

કેસ કાયદો સંદર્ભ:

(૨૦૦૭) ૨ SCC ૪૯૧ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે.પેરા ૨
(૨૦૦૮) ૧૫ SCC ૭૩૭ નો સંદર્ભ.પેરા ૨
(૨૦૦૯) ૩ SCC ૧૭૯ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે.પેરા ૨
(૨૦૦૯) ૪ SCC ૩૪૨ નો સંદર્ભ.પેરા ૨
૨૦૦૬ (૪) SCC ૧ સમજાવાયેલ અને વિશિષ્ટ.પેરા ૬ અને ૭.
(૧૯૬૭) ૧ SCR ૧૨૮ પર આધાર રાખે છે.પેરા ૭
(૧૯૭૨) ૧ SCC ૪૦૯ પર આધાર રાખે છે.પેરા ૭

સિવિલ અપીલીય હકૂમત:સિવિલ અપીલ નંબર ૨૪૪૦/૨૦૧૦.

પટણા ખાતેની ઉચ્ચ ન્યાયાલયના <એલ.પી.એ.નંબર ૫૬૩/૨૦૦૮ >
ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ તરફથી કેવી વિશ્વનાથન, મનોજ પાંડે, ગૌરવ અગ્રવાલ.

પ્રતિવાદીઓ તરફથી ગોપાલ સિંહ, મનીષ કુમાર.

કોર્ટનો ચુકાદો

કે. એસ. રાધાકૃષ્ણન, જે.પરવાનગી આપી.

૨. દસ વર્ષથી વધુ સમય સુધી દૈનિક વેતન પર કામ કરનારા અપીલકર્તાઓએ સચિવ, કર્ણાટક રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ ઉમાદેવી (૩) અને અન્યો (૨૦૦૬) ૪ એસ. સી. સી. ૧ માં આ અદાલતના બંધારણીય ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદાના ફરરા પડનો લાભ મેળવવા માટે આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો છે.ઉમાદેવીના કેસમાં (ઉપરોક્ત) ચુકાદાના ફરરા પપ સાથે વાંચેલા ફરરા ૧૫,૧૬ અને ફરરા ૮ સાથે વાંચેલા ફરરા પડના અર્થ અને સામગ્રી અંગે કેટલીક શંકાઓ હતી, જેને પછીથી આ અદાલત દ્વારા અનેક ચુકાદાઓમાં સમજાવવામાં આવી છે.પંજાબ પાણી પુરવઠા અને ગટર વ્યવસ્થા બોર્ડ વિરુદ્ધ રણજોધ સિંહ અને અન્યો (૨૦૦૭) ૨ એસ. સી. સી. ૪૯૧, પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ બહાદુર સિંહ અને અન્યો (૨૦૦૮) ૧૫ એસ. સી. સી. ૭૩૭, સી. બાલચંદ્રન અને અન્યો વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય અને અન્યો (૨૦૦૯) ૩ એસ. સી. સી. ૧૭૯, કર્ણાટક રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ જી. વી. ચંદ્રશેખર (૨૦૦૯) ૪ એસ. સી. સી. ૩૪૨, વગેરે કેસમાં આ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ આપી શકાય છે. આ કિસ્સામાં પણ વિચારણા માટે લગભગ સમાન પરિસ્થિતિ ઊભી થાય છે.

૩. બિહાર ઇન્ટરમીડિએટ એજ્યુકેશન કાઉન્સિલમાં દૈનિક ધોરણે ૧૦ વર્ષથી વધુ સમય સુધી કામ કરનારા અપીલકર્તાઓએ તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવા માટે પટના હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો છે અને પટના હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજે કાઉન્સિલને તેમની ઉંમરમાં છૂટછાટ

આપ્યા પછી તેમને અલગ વર્ગ તરીકે ગણવાની તેમની વિનંતીને ધ્યાનમાં લેવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.કાઉન્સિલને તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવા માટે કોઈ સકારાત્મક નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો ન હોવાથી, પટના હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચ સમક્ષ અપીલ કરવામાં આવી હતી.ડિવિઝન બેંચે એવું માન્યું હતું કે માત્ર એટલા માટે કે તેઓએ કાઉન્સિલમાં દૈનિક વેતન મેળવતા કર્મચારીઓ તરીકે કામ કર્યું હતું, તે નિયમિત કરવા માટેનો કોઈ અધિકાર પ્રદાન કરશે નહીં કારણ કે ભરતીના નિયમોમાં કોઈ જાહેર નિમણૂકને મંજૂરી નથી.તેથી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલને મર્યાદિત રીતે ફગાવી દેવામાં આવી હતી.તેનાથી નારાજ આ અપીલને અપીલ કરવા માટે વિશેષ રજા માટેની અરજી સાથે પસંદ કરવામાં આવી છે.

૪. અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ગૌરવ અગ્રવાલે રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તાઓ અનામત સમુદાયના છે અને તેમણે ફેબ્રુઆરી/જુલાઈ, ૧૯૯૫ થી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૫ સુધી મંજૂર કરાયેલી જગ્યાઓમાં દૈનિક વેતનના આધારે કામ કર્યું હતું અને તે પણ કોર્ટ અથવા ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈ આદેશના આધારે નહીં.વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તાઓ ઉમાદેવીના કેસ (૩) (ઉપરોક્ત) માં ચુકાદાનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે.ઉપરોક્ત ચુકાદાના ફક્ત ૫૩નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો અને રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ અદાલતે ભારત સંઘ, રાજ્ય સરકારો અને તેમના સાધનોને એક વખતના પગલા તરીકે, અનિયમિત રીતે નિયુક્ત વ્યક્તિઓની સેવાઓને નિયમિત

કરવા માટે પગલાં લેવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, જેમણે યોગ્ય રીતે મંજૂર થયેલા હોદ્દાઓમાં દસ વર્ષ કે તેથી વધુ સમય સુધી કામ કર્યું હતું.વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ૧૦ વર્ષથી વધુ સમયથી દૈનિક વેતનના આધારે કામ કરતી વ્યક્તિઓને સમાન લાભ આપવામાં આવે.

૫. સામાવાળા નંબર ૩ થી ૫ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કાઉન્સિલે અપીલકર્તાઓને માત્ર દૈનિક વેતનના આધારે રોક્યા હતા અને તેમની ક્યારેય કોઈ પણ મંજૂર હોદ્દા પર નિમણૂક કરવામાં આવી ન હતી અને તેથી, તેમને ઉમાદેવીના કેસમાં (ઉપરોક્ત) સમાવિષ્ટ નિર્દેશોનો લાભ મળશે નહીં, જે ફક્ત તે જ લાયકાત ધરાવતા કર્મચારીઓને લાગુ પડે છે જેમની નિયુક્તિની મંજૂરી આપવામાં આવેલી જગ્યાઓમાં અનિયમિત રીતે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે પરિષદે વર્ષ ૧૯૯૫માં સહાયક/નિયમિત કારકુન અને પિઓનની જગ્યાઓ નિયમિત ધોરણે ભરવાનો નિર્ણય લીધો હતો અને તે અસરની જાહેરાત ૨૫.૨.૧૯૯૫ પર પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.અપીલકર્તાઓ અને અન્ય કેટલીક વ્યક્તિઓએ અરજી કરી હતી પરંતુ કાઉન્સિલ દ્વારા કોઈ પેનલ અથવા મેરિટ યાદી તૈયાર કરવામાં આવી ન હતી.તદનુસાર, કોઈ નિમણૂકો કરવામાં આવી ન હતી.કાઉન્સિલે ૧૫.૦૧.૨૦૦૦ દ્વારા મેરિટ યાદી તૈયાર કરવા સહિત પસંદગી પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરવા માટે ૧૬.૧૨.૧૯૯૯ પર નિર્ણય લીધો હોવા છતાં, બિહાર પુનર્ગઠન અધિનિયમ, ૨૦૦૦ દ્વારા ઝારખંડના નવા

રાજ્યની રચનાને કારણે તે અમલમાં આવ્યું ન હતું.વધુમાં, બિહાર શિક્ષણ પરિષદ પોતે બિહાર મધ્યવર્તી શિક્ષણ પરિષદ (નિરસન) અધિનિયમ/૨૦૦૭ દ્વારા વિસર્જન કરવામાં આવી હતી અને તેથી પરિષદમાં કોઈ પણ કર્મચારીને નિયમિત કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નહોતો.અગાઉની મધ્યવર્તી પરિષદના કાર્યો હવે બિહાર શાળા પરીક્ષા બોર્ડ દ્વારા કરવામાં આવે છે જે તેના પોતાના ભરતી નિયમોનું પાલન કરી રહ્યું છે.આવા સંજોગોમાં, એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા કાઉન્સિલમાં તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવા માટે માંગવામાં આવેલા નિર્દેશો આપી શકાતા નથી.

૬. અમારો મત છે કે અપીલકર્તાઓ તેમની સેવાઓના નિયમિતકરણનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર નથી કારણ કે તેમની ક્યારેય કોઈ પણ મંજૂર હોદ્દા પર નિમણૂક કરવામાં આવી ન હતી.બિહાર મધ્યવર્તી શિક્ષણ પરિષદમાં અપીલકર્તાઓ માત્ર દૈનિક વેતન પર રોકાયેલા હતા.ઉમાદેવીના કેસમાં (ઉપરોક્ત) આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે અદાલતો દ્વારા કામચલાઉ, કરારબદ્ધ, કામચલાઉ, દૈનિક વેતન અથવા કામચલાઉ કર્મચારીઓના શોષણ/નિયમિતકરણ અથવા કાયમી ચાલુ રાખવા માટે કોઈ નિર્દેશ જારી કરવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવતી નથી.આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે જારી કરાયેલા આવા નિર્દેશો જાહેર રોજગારની બંધારણીય યોજના સાથે સુસંગત હોવાનું ન કહી શકાય.આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે માત્ર કામચલાઉ કર્મચારી અથવા કામચલાઉ વેતન

કામદારને તેની નિમણૂકની મુદતની બહારના સમય માટે ચાલુ રાખવામાં આવે છે, જો મૂળ નિમણૂક સંબંધિત નિયમો દ્વારા કલ્પના કરાયેલ પસંદગીની યોગ્ય પ્રક્રિયાને અનુસરીને કરવામાં ન આવી હોય, તો તે માત્ર આવા ચાલુ રહેવાના બળ પર નિયમિત સેવામાં સામેલ થવાનો અથવા કાયમી બનાવવાનો હકદાર રહેશે નહીં. આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તાઓ દ્વારા માંગવામાં આવેલા નિર્દેશો આપી શકાતા નથી.

૭. ઉમાદેવીના ચુકાદાનો ફરો પડ અનિયમિત નિમણૂકો (ગેરકાયદેસર નિમણૂકો નહીં) સાથે સંબંધિત છે. બંધારણીય ખંડ પીઠે ઉમાદેવીના ચુકાદાના ફરો ૧૫માં પણ એસ. વી. નારાયણપ્પા વિરુદ્ધ મૈસૂર રાજ્ય (૧૯૬૭) ૧ એસ. સી. આર. ૧૨૮, બી. એન. નંજુડપ્પા વિરુદ્ધ ટી. થિમ્મિયા (૧૯૭૨) ૧ એસ. સી. સી. ૪૦૯ના ચુકાદાનો ખાસ ઉલ્લેખ કર્યો હતો.

૮. ચાલો આપણે આ સંદર્ભમાં ઉમાદેવીના ચુકાદાના ફરો ૧૫ અને ૧૬ નો સંદર્ભ લઈએ. આ અદાલતે આર. એન. નંજુડપ્પાના કેસના નીચેના ભાગોનો ઉલ્લેખ કરીને સેવા ન્યાયશાસ્ત્રમાં નિયમિતતા અને કાયમીપણું પ્રદાન કરવા વચ્ચેના તફાવતને ધ્યાનમાં રાખવાની જરૂરિયાત પર પણ પ્રકાશ પાડ્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:—

" જો નિમણૂક પોતે નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરતી હોય અથવા જો તે બંધારણની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરતી હોય તો ગેરકાયદેસરતાને

નિયમિત કરી શકાતી નથી.સત્તામંડળની સત્તા અને પ્રાંતની અંદર હોય તેવા કાયદાનું સમર્થન અથવા નિયમિતકરણ શક્ય છે પરંતુ પ્રક્રિયા અથવા રીતનું થોડું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી જે નિમણૂકના મૂળ સુધી જતું નથી.નિયમિતકરણને ભરતીની રીત ન કહી શકાય.

વધુ બંધારણીય ખંડપીઠે ચુકાદાના પેરા ૧૬માં બી. એન. નાગરાજનના કેસનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો અને નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું:-

" તેથી, આપણે આ તફાવતને ધ્યાનમાં રાખવો પડશે અને આ આધાર પર આગળ વધવું પડશે કે પસંદગીની પ્રક્રિયાના ઘટકોમાંના એક તત્વનું પાલન કરવા માટે અનિયમિત હોય તેવી વસ્તુ જે પ્રક્રિયાના મૂળ સુધી ન જાય, તેને નિયમિત કરી શકાય છે અને તેને જ નિયમિત કરી શકાય છે અને રોજગારને કાયમી બનાવવો એ સંપૂર્ણપણે અલગ ખ્યાલ છે અને તેને નિયમિતતા સાથે સરખાવી શકાતો નથી.

પછી, ઉમાદેવીના કેસમાં ફરરા પૃથ્વી માં કોર્ટ નીચે મુજબ વર્ણવવામાં આવી છે:-

" એક પાસું સ્પષ્ટ કરવાની જરૂર છે.એવા કિસ્સાઓ હોઈ શકે છે કે જ્યાં એસ. વી. નારાયણપ્પા આર. એન. નંજુંડપ્પા અને બી. એન. નાગરાજનમાં સમજાવ્યા મુજબ અનિયમિત નિમણૂકો (ગેરકાયદેસર નિમણૂકો નહીં) અને ઉપરના પેરા ૧૫માં યોગ્ય રીતે

મંજૂર કરાયેલી ખાલી જગ્યાઓમાં યોગ્ય રીતે લાયકાત ધરાવતી વ્યક્તિઓનો ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો હોય અને કર્મચારીઓએ દસ વર્ષ કે તેથી વધુ સમય સુધી કામ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું હોય પરંતુ અદાલતો અથવા ટ્રિબ્યુનલના આદેશોના હસ્તક્ષેપ વિના.આવા કર્મચારીઓની સેવાઓને નિયમિત કરવાના પ્રશ્નને સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં ગુણદોષ પર વિચાર કરવો પડી શકે છે, જે આ ચુકાદાના પ્રકાશમાં અને ઉપર ઉદ્દેશિત કેસોમાં આ અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે.તે સંદર્ભમાં, ભારત સંઘ, રાજ્ય સરકારો અને તેમના સાધનોએ એક વખતના પગલા તરીકે, અનિયમિત રીતે નિમણૂક પામેલા લોકોની સેવાઓને નિયમિત કરવા માટે પગલાં લેવા જોઈએ, જેમણે યોગ્ય રીતે મંજૂર કરાયેલી જગ્યાઓ પર દસ વર્ષ કે તેથી વધુ સમય સુધી કામ કર્યું છે, પરંતુ અદાલતો અથવા ટ્રિબ્યુનલના કવર અથવા આદેશો હેઠળ નહીં અને એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે જે ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની જરૂર છે, તે ભરવા માટે નિયમિત ભરતી હાથ ધરવામાં આવે, એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં કામચલાઉ કર્મચારીઓ અથવા દૈનિક મજૂરોને હવે રોજગારી આપવામાં આવી રહી છે.આ તારીખથી છ મહિનાની અંદર પ્રક્રિયા શરૂ થવી જોઈએ.

૯. તેથી બંધારણીય ખંડપીઠે કામચલાઉ કર્મચારીઓ, દૈનિક મજૂરો અને અનિયમિત રીતે નિમણૂક પામેલા લોકો વચ્ચે સ્પષ્ટપણે તફાવત દર્શાવ્યો

છે કે પસંદગી પ્રક્રિયામાં કેટલીક પ્રક્રિયાનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું જે પસંદગી પ્રક્રિયાના મૂળ સુધી ન ગયું.અમારા મતે અપીલકર્તાઓ બંધારણીય ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૧૫ અને ૧૬ સાથે વાંચેલા પરિચ્છેદ ૫૩માં ઉલ્લેખિત કર્મચારીઓની શ્રેણીમાં નહીં આવે.

૧૦. જ્યારે આપણે ઉમાદેવીના કેસમાં ફરરા ૮ અને ૫૫ વાંચીએ છીએ ત્યારે ઉપરોક્ત ઢ્રષ્ટિકોણ વધુ મજબૂત બને છે, જેમાં સમાન દલીલો ઉઠાવવામાં આવી હતી પરંતુ બંધારણીય ખંડપીઠે તેને નકારી કાઢી હતી.બંધારણીય બેંચના ચુકાદાના ફરરા ૮ માં વાણિજ્યિક કરવેરા વિભાગ દ્વારા દાખલ કરાયેલ સિવિલ અપીલ નંબર ૩૫૯૫-૬૧૨/૧૯૯૯ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.તેમાં પ્રતિવાદીઓ કર્ણાટક રાજ્યના કેટલાક જિલ્લાઓમાં દૈનિક વેતન પર રોકાયેલા હતા અને તેઓએ દાવો કર્યો હતો કે તેઓએ તે વિભાગમાં ૧૦ વર્ષથી વધુ સમય સુધી કામ કર્યું હતું, તેથી, નિયમિતકરણનો દાવો કર્યો હતો.તેઓએ સફળતા વિના ટ્રિબ્યુનલનો સંપર્ક કર્યો.તેઓએ આ મામલાને કર્ણાટક હાઈકોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવ્યો હતો.કર્ણાટક ઉચ્ચ અદાલતે આદેશ આપ્યો હતો કે તેઓ નિયમિત કર્મચારીઓની સમાન વેતન અને ભથ્થાના હકદાર છે અને રાજ્ય સરકારને ચાર મહિનાની અંદર તેમના કેસને નિયમિત કરવા માટે વિચારણા કરવાનો નિર્દેશ પણ આપ્યો હતો.

૧૧. કર્ણાટક હાઈકોર્ટના ચુકાદાથી નારાજ વાણિજ્યિક કરવેરા વિભાગે આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો.વાણિજ્યિક કરવેરા વિભાગ દ્વારા દાખલ

કરવામાં આવેલી અપીલને મંજૂરી આપતા, આ અદાલતે ૧૦ વર્ષથી વધુ સેવા ધરાવતા દૈનિક વેતન કર્મચારીઓની સેવાઓને નિયમિત કરવા માટે હાઈકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દેશોને રદ કર્યા હતા.કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:-

"તેથી અમારો મત છે કે, શ્રેષ્ઠ રીતે, હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે નિર્દેશ આપવો જોઈએ કે નિયમિત કર્મચારીઓને ચૂકવવામાં આવતા પગારની બરાબર વેતન આ દૈનિક વેતન કર્મચારીઓને તેના ચુકાદાની તારીખથી જ ચૂકવવામાં આવે.આથી, ડિવિઝન બેન્ચના નિર્દેશના તે ભાગમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે અને નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે કે આ દૈનિક વેતન મેળવનારાઓને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદાની તારીખથી સરકારી સેવામાં વાણિજ્યિક કરવેરા વિભાગમાં તેમના કેડરના કર્મચારીઓના સૌથી નીચા ગ્રેડના વેતનની બરાબર વેતન ચૂકવવામાં આવે.તેઓ માત્ર દૈનિક વેતન મેળવનારા હોવાથી, તેમને અન્ય ભથ્થાં ચૂકવવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ રહેશે નહીં.અમારા નિષ્કર્ષને ધ્યાનમાં રાખીને, કે અદાલતો આવી વ્યક્તિઓને સેવામાં કાયમી બનાવવા માટે નિર્દેશો જારી કરે તેવી અપેક્ષા નથી, અમે સરકારને તેમના કેસોને નિયમિત કરવા માટે વિચારણા કરવાનો નિર્દેશ આપતા ઉચ્ચ અદાલતના નિર્દેશના તે ભાગને બાજુએ મૂકીએ છીએ.અમે એ પણ નોંધ્યું છે કે ઉચ્ચ અદાલતે આ પાસા તરફ ધ્યાન આપ્યું નથી કે શું

તે નિયમિતકરણ હતું કે તે કાયમીપણું આપી રહ્યું હતું જે ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવી રહ્યું હતું.આવી સ્થિતિમાં, તે સંબંધમાં નિર્દેશ કાઢી નાખવામાં આવશે અને રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને તે હદ સુધી મંજૂરી આપવામાં આવશે.જો મંજૂર કરાયેલી જગ્યાઓ ખાલી હોય (તે ખાલી હોવાનું કહેવાય છે) તો રાજ્ય પસંદગીની નિયમિત પ્રક્રિયા દ્વારા તે જગ્યાઓ ભરવા માટે તાત્કાલિક પગલાં લેશે.પરંતુ જ્યારે નિયમિત ભરતી હાથ ધરવામાં આવે છે, ત્યારે સિવિલ અપીલ નંબર ૩૫૯૫-૬૧૨/૧૯૯૯ અને તે જ રીતે સ્થિત વાણિજ્યિક કરવેરા વિભાગોમાં પ્રતિવાદીઓને ભરતી માટે લાદવામાં આવેલા વચ પ્રતિબંધને માફ કરીને અને નોંધપાત્ર સમયગાળા માટે વિભાગમાં કામ માટે રોકાયેલા હોવા બદલ કેટલાક મહત્વ આપીને સ્પર્ધા કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.

૧૨. અમારા મતે, અહીં અપીલકર્તાઓ ઉમાદેવીના ચુકાદાના ફક્ત ૫૩માં નહીં પણ ચુકાદાના ફક્ત ૮ અને ૫૫માં ઉલ્લેખિત વ્યક્તિઓની શ્રેણીમાં આવશે.

૧૩. અપીલકર્તાઓએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ ૧૪.૧૦.૨૦૦૪ પર દાખલ કરેલા તેમના જવાબના સોગંદનામામાં ફક્ત ૫માં ખાસ જણાવ્યું છે કે તેઓ માત્ર દૈનિક વેતન પર સહાયક નિયમિત ક્લર્ક અને પીઓન તરીકે રોકાયેલા હતા.વધુમાં સોગંદનામાના ફક્ત ૨૦માં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે તેઓ

૧૯૯૫થી દૈનિક વેતનના આધારે તેમની ફરજો બજાવી રહ્યા હતા અને તેમની સેવાઓને નિયમિત કરવાની કાયદેસરની અપેક્ષા રાખી હતી.અપીલકર્તાઓનો પોતાનો કેસ એ છે કે તેઓ માત્ર દૈનિક વેતનના આધારે રોકાયેલા હતા અને ક્યારેય કામચલાઉ ધોરણે અથવા કામચલાઉ ધોરણે સેવામાં નિમણૂક કરવામાં આવી ન હતી.

૧૪. અપીલકર્તાઓએ જણાવ્યું હતું કે વર્ષ ૧૯૯૫માં પ્રકાશિત થયેલી જાહેરાતને પગલે તેઓ ચૌદ વર્ષ પહેલાં યોજાયેલી પસંદગી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા હતા, પરંતુ મેરિટ યાદી ન તો તૈયાર કરવામાં આવી હતી કે ન તો પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.પસંદગી પ્રક્રિયા, જોકે કાઉન્સિલ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી હતી તે પૂર્ણ થઈ ન હતી અને હવે કાઉન્સિલ અસ્તિત્વમાં નથી.જો કે, જો બોર્ડ જગ્યાઓ ભરવા માટે કોઈ નિયમિત પસંદગી પ્રક્રિયા હાથ ધરવાની દરખાસ્ત કરે છે, તો અપીલકર્તાઓ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અરજીઓ, જો કોઈ હોય તો, વચ છૂટછાટ આપ્યા પછી પણ ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે.ચુકાદાના ફકરા ૫૫માં ઉમાદેવીના કેસમાં બંધારણીય ખંડપીઠે આવી વ્યક્તિઓને પસંદગી પ્રક્રિયામાં ભાગ લેવાની પણ મંજૂરી આપી છે, જેમાં વચમર્યાદામાં છૂટછાટ આપવામાં આવી છે અને નોંધપાત્ર સમયગાળા માટે વિભાગમાં રોકાયેલા અથવા કામ કરવા માટે મહત્વ આપવામાં આવ્યું છે.

૧૫. તેથી, અપીલમાં યોગ્યતાનો અભાવ છે અને તેનો ઉપરોક્ત રીતે નિકાલ કરવામાં આવે છે.

કે. કે. ટી

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.